

TEMES D'ESTUDI

ASPECTES COJUNTURALS EN EL NAIXEMENT DE LA LOGOPÈDIA. ESTAT ACTUAL

RESUM

Es passa revista a la situació en què naix la Logopèdia; s'hi distingeixen tres nivells d'anàlisi: un primer nivell sociològic, un segon nivell administratiu i un tercer nivell anomenat acadèmic.

A nivell sociològic cal ressaltar la creixent demanda d'intervenció i de formació en aquest camp. En el nivell administratiu s'informa d'alguns dels problemes de la Logopèdia que actualment presenta l'Administració. En el nivell acadèmic es presenten algunes de les incoherències que el Ministeri d'Educació i Ciència està portant endavant; i una Universitat amb falta de recursos econòmics per desenvolupar els nous plans d'estudi.

PARAULES CLAU

Logopèdia, Formació, Administració, Ministeri d'Educació, Universitat.

ABSTRACT

At the present situation of the «Speech Therapy» we discerning three analysis levels: first a sociological level, second an administrative level, and third an academic level.

A a sociological level, we have to stand out the increasing demand of intervention and formation in this sphere. In the administrative level we inform about some of the «Speech Therapy» problems, that the administration presents, at the moment. In the academic level it presents some incoherences that the Education and Science Ministry is developing: and a University with limited economic resources which develops the new planes of study.

SI intentem observar i recapacitar sobre els distints aspectes cojunturals en què naix la Logopèdia, com a realitat completa que és, haurem de delimitar diversos nivells. Els més importants són els següents: nivell sociològic, nivell administratiu i nivell acadèmic; tots ells a disposició de les disponibilitats i interessos econòmics.

Alguns aspectes a destacar a nivell sociològic a Espanya, i en un passat immediat, primogènitament, des d'alguns sectors de la Medicina i de la Psicologia, alguns investigadors i professionals començaven a interessar-se per les diferents patologies que conformen l'àmbit de la Logopèdia. Més tard, a partir de la instauració de l'Educació Especial i les seues diferents vessants, les qüestions i necessitats logopèdiques es multiplicaren.

En l'actualitat, i degut a la gran demanda social que existeix quant a formació i actuació professional, han proliferat els cursos i masters privats, així com públics, molts d'ells de dubtosa qualificació. I ens trobem molts «logopedes» que, amb o sense formació, realitzen activitats professionals.

Per una altra banda, i atés el complex i interdisciplinari dels trastorns del llenguatge (oral i escrit) i la parla, són molts els professionals que des de diferents àmbits realitzen tasques i funcions que sols correspondrien al logopeda. Així ens trobem psicòlegs, metges-foniatres, pedagogs i una multitud de «logopedes»,² de tal manera que totes aquestes professions arriben a confondre l'usuari d'aquests servicis, i no saben cap a on cal dirigir-se en cadascun dels casos en particular.

Espere que en un futur no massa llunyà, i en el que ja s'està treballant, el perfil del logopeda quede totalment definit, així com les seues funcions, evitant intrusionisme i desenvolupant la formació, professionalitat i qualitat dels servicis logopèdics.

L'Administració Educativa es troba davant el repte d'implantar i desenvolupar la LOGSE.

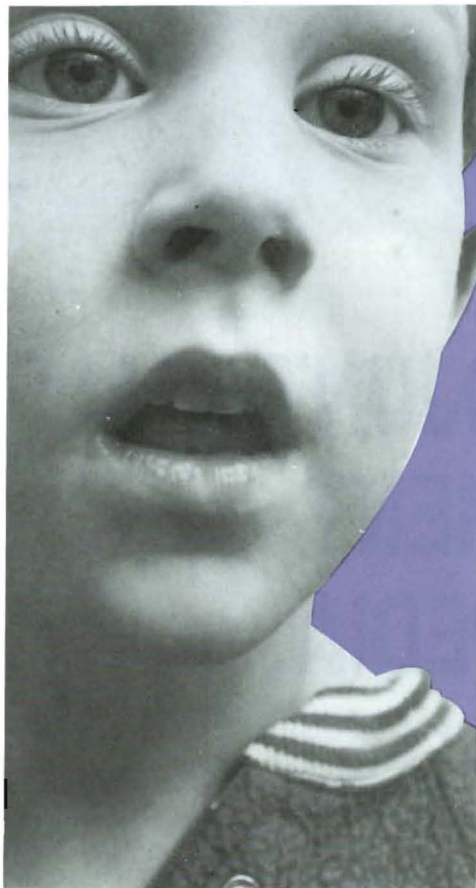
L'Educació Especial sempre ha estat la germana petita i pobre del sistema: I si

* Psicòleg. President de la Societat Valenciana d'Especialistes en Trastorns del Llenguatge (Logopèdia).

l'E.E. es la menys afavorida, ¿què passarà amb la Logopèdia, que és la de més recent aparició? Molt han de canviar les coses en aquest camp d'actuació per tal que els títols IV i V es puguen desenvolupar i complir plenament dins del període d'implantació de l'anomenada llei. Aquests títols fan referència a la qualitat de l'ensenyament i a la compensació de les desigualtats en l'educació, respectivament. En el primer d'aquests dos títols, la formació permanent apareix com un dret i un deure del professorat; per altra banda, l'Administració garantirà una oferta diversificada i gratuïta d'aquestes activitats. Encara que tot això està molt bé, l'Administració hauria d'inventar alguna fórmula per tal que eixes activitats formatives repercutiren directament en l'alumnat, ja que indirectament sempre recauen. Suppose que el que passà amb el Master de Logopèdia, en les seues tres edicions, els haurà servit d'experiència. El nombre d'alumnes admesos per curs en aquest Master era de 70 persones, 40 de les quals eren funcionaris que rebrien la formació gratuïtament, fruit d'un conveni entre Conselleria de Cultura i Universitat. Aquestes activitats li suposen a la Conselleria de Cultura les tres promocions, un total aproximat superior als 20 milions de pessetes. Molts d'aquests professors, després d'haver rebut la formació, es neguen a canviar de destí per treballar com a logopedes, ja qu molts dels logopedes desenvolupen les seues funcions d'una manera itinerant; entre altres coses.

A més, i segons l'article 58, 1, de la LOGSE, els centres docents estaran dotats dels recursos educatius, humans i materials necessaris per a garantir un ensenyament de qualitat. Quan camí s'ha de recórrer perquè això siga cert? En l'actualitat, i respecte a la Logopèdia, tenint molts pocs recursos humans per a cobrir la demanda existent, l'administració, per a eixir al pas, ha pres com a mesures el desenvolupar uns barems conforme uns criteris i en base als quals, de la immensa llista d'espera, sols s'atenen els casos més necessitats. Per altre lloc, en ser impossible atendre tota la demanda d'intervenció logopèdica, l'Administració decideix no atendre els subjectes escolaritzats en col·legis privats concertats, instant aquests últims a contractar un logopeda i demanar una subvenció per aquest servici, o fer canviar a l'alumne en qüestió a un centre públic.

Pel que pareix, la intervenció logopèdica actual en l'ensenyament públic sols atén els casos més necessitats, que són també els casos que una major formació i especialització demanen. D'aquesta manera

ens trobem «logopedes» dels SPEs, especialistes en anglès o matemàtiques, realitzant actuacions que a logopedes professionals els podrien resultar dificultoses.

També és cert que no tots els logopedes dels SPEs siguen especialistes en tot llevat de Logopèdia; també es trobem amb alguns bons professionals; encara que l'anterior, evidentment, no s'hauria de permetre.

Esperem que l'Administració accepte i aprenga dels seus errors, i que l'esmena dels mateixos no es faça d'esperar. Aquesta vegada hi ha suficient demanda com perquè la germana pobra deixa de ser-ho; ja vorem si les inversions i actuacions es derigeixen en el mateix sentit.

A nivell acadèmic, el Ministeri d'Educació i Ciència, a través del Reial Decret 1.419/1991, de 30 d'agost, estableix el títol universitari oficial de diplomad en Logopèdia i les directrius generals pròpies dels plans d'estudi.

Amb anterioritat a aquest Reial Decret, en el nostre país ja hi havia alguns estudis, més o menys oficials, públics o privats, i segons pareix ser, i respecte a la troncalitat de les matèries, i els departaments universitaris implicats, ja no hi va haver assentiment comú i es publicaren els mateixos sense atendre les suggerències que les diferents universitats li feien.

El Ministeri d'Educació i Ciència tampoc no va escoltar els diferents directors de Masters, i altres estudis de Logopèdia, quan aquests li plantejaven les diverses incongruències i impossibilitats en constituir dues logopèdies, una com a especialitat de Magisteri, d'un any de duració; i una altra com una Diplomatura de tres anys de duració.

Al meu entendre, si amb tres anys d'estudis, molts dels aspectes i trastorns als quals la Logopèdia fa referència queden incomplets, ¿què es pot garantir amb un any?; ¿què hi ha del títol IV, de la qualitat de l'ensenyança?

Per una altra banda, i en ser la Logopèdia un saber interdisciplinari, una sola Facultat difícilment pot assumir el desenvolupament dels plans d'estudi de la Diplomatura de Logopèdia, per la qual cosa les dificultats per a la seua realització i implantació augmenten.

De tot el que s'ha dit ací, hem de ressaltar una forta demanda social d'intervenció i de formació en Logopèdia; una Administració que, minvada de recursos, no prima el criteri de formació en els seus logopedes, en perjudici de la qualitat dels servicis; una Universitat que està en plena reforma de les titulacions anomenades «velles», ja implantades, i on l'inici de nous plans es subjuga a la finalització de la reforma dels ja existents; i tots aquests aspectes, afectats per les disposicions i interessos econòmics.

Com es pot veure, les possibilitats de desenvolupament de la Logopèdia no són massa optimistes. Esperem que allò social prime sobre allò econòmic, que la formació prime sobre altres interessos i que la Logopèdia tinga un bon inici i desenrotllament. ¿Absurd? El temps ho dirà.

DOCUMENTACIÓ

- Real Decreto 1.419/1991, de 30 de agosto, «BOE» de 10-10-91, por el que se establece el título oficial de diplomado en Logopedia y las directrices generales propias de los planes de estudio conducentes a la obtención de aquél.

- Ley Orgánica 1/1990, de 3 de octubre, de Ordenación General del Sistema Educativo (LOGSE).

² En l'actualitat ens podem trobar amb logopedes que s'anomenen així a partir de la realització d'un curs de cap de setmana; i altres, els menys, amb 2 ó 3 anys de formació.